

LJUDSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OBMRURSKIH OKRAJEV

Uredništvo in oprava: Murska Sobota, Okr. odbor OP — Cekovni račun: Narodna banka Murska Sobota 661-600-630.

Naročnina: Celotna 100 din, polletna 50 din, četrtletna 25 din

Štev. 34 — Leto I.

Murska Sobota, 13. oktobra 1949

Cena 2 din

Deklaracija o pravicah in dolžnostih držav

Besedilo predloga, ki ga je delegacija FLRJ dne 6. oktobra izročila generalnemu sekretarju OZN

Glede na to, da so države dolžne temeljevati na medsebojnih odnosih na miroljubnem sodelovanju in medsebojnem spoštovanju suverenosti, glede na to, da je večina držav na svetu s pogodbami ustvarila današnje oblike mednarodne skupnosti v smislu Ustanovne listine ZN in da so skoraj vse druge države izrazile svojo željo za vstop v organizacijo Združenih narodov, glede na to, da je glavni smoter Združenih narodov ohraniti mednarodni mir in varnost in razvijati prijateljske odnose med narodi, zasnovanimi na spoštovanju načela suverene enakosti držav in pravice narodov do samoodločbe, glede na to, da je treba natančno in nedvoumno kvalificirati in obsojiti možne kršitve načela suverene enakosti držav, najvažnejšega pogoja za ohranitev mednarodnega mira in varnosti, glede na to, da Ustanovna listina ZN razglasa težnjo, da morajo narodi, ki še živijo pod oblastjo tujih držav, uresničiti svoje politične aspiracije, da morajo torej doseči pravico samoodločbe, t. j. pravico do ustanovitve svojih suverenih narodnih držav, glede na to, da je treba za mednarodni mir in varnost in doseganje navedenih smotrov Združenih narodov nujno formulirati temeljne pravice in dolžnosti držav in zaradi naprednega razvoja mednarodnega prava sprejema Generalna skupščina OZN in razglasa deklaracijo o pravicah in dolžnostih držav:

1. Vsak narod ima pravico do samoodločbe, ki vključuje tudi pravico do ustanovitve lastne suverene narodne države. Vsaka država ima pravico do priznanja svojega obstoja. Njen obstanek je neodvisen od priznanja drugih držav. Priznanje mora biti brezpogojno in nepreklicno.

2. Vsaka država ima pravico do obstanka, popolne neodvisnosti in suverene enakosti z drugimi državami kakor tudi pravico, da varuje in čuva te svoje pravice, svoj obstoj in ozemeljsko nedotakljivost.

3. Vsaka država je dolžna priznati in spoštovati pravice naroda vsake druge države, da sama določa obliko svoje državne in družbene ureditve, da izvaja svojo suvereno oblast brez vsakega gospodarskega, političnega in vojaškega pritiska ali vmešavanja drugih držav ali mednarodnih organizacij.

4. Vsaka država je dolžna spoštovati suvereno enakost vseh drugih držav. Vsak mednarodni akt, ki nasprotuje načelu suverene enakosti držav, je ničen.

5. Vsaka država ima pravico izvajati jurisdikcijo na svojem ozemlju in nad svojimi ljudmi ter stvarmi na tem ozemlju, pri čemer mora upoštevati pravila o imunitetah, priznanih po mednarodnem pravu. Tujci ne morejo zahtevati drugačnih ali širših pravic od pravic, ki jih uživajo domači državljani.

6. Vsaka država je dolžna vzdrževati miroljubne in prijateljske odnose z drugimi državami in preprečevati vsako delavnost, ki bi bila usmerjena k širjenju mržnje proti drugim narodom, žaljenju njihove časti in kršitvi dostojanstva ter klevetanju drugih držav.

7. Vse države so dolžne vzdrževati se vsakega posredovanja ali vmešavanja v notranje in zunanje odnose vsake druge države.

8. Vsaka država ima pravico po diplomatski poti zmerne in vidno posredovati pri drugi državi v korist svojih državljanov. Toda za svoje državljane ne more zahtevati večjih pravic in drugačno ravnanje, kakor je določeno v zakonih domače države, in tudi ne more zahtevati, da bi jih izvel od teritorialnega sodstva. Če je diplomatski korak ostal brez uspeha, se mora nezadovoljna država vzdržati vsake grožnje in pritiska in se lahko poslužiti samo miroljubnih sredstev za rešitev spora.

9. Vsaka država je dolžna zagotoviti uživanje človeških pravic in temeljnih svoboščin, zagotoviti pravico do zaposlitve in socialnega zavarovanja vsem ljudem na svojem ozemlju ne glede na raso, spol, jezik ali veroizpoved.

10. Vsaka država je dolžna bdeti nad tem, da stanje na njenem ozemlju ne ogroža mednarodnega mira in varnosti.

11. Vsaka država je dolžna vzdržati se izzivanja, organiziranja, vzpodbujanja ali podpiranja državljskih vojn, neredov in terorističnih akcij na ozemlju druge države. Prav tako mora preprečiti na svojem ozemlju organiziranje delavnosti za izzivanje, organiziranje, vzpodbujanje ali podpiranje državljskih vojn, neredov in terorističnih akcij v drugih državah.

12. Vsaka država je dolžna reševati spore z drugimi državami z miroljubnimi sredstvi, tako da ne bodo ogroženi niti mednarodni mir in varnost niti pravičnosti.

13. Napadalna vojna je prepovedana in pomeni zločin proti miru. Države so dolžne vzdržati se tako napadalne vojne kakor tudi vsake druge uporabe oborožene sile kot sredstva svoje nacionalne politike, razen v primerih samoobrambe.

14. Vsaka država je dolžna na svojem ozemlju preprečiti in kaznovati vsako delovanje ali propagando, ki bi bila usmerjena na podrejevanje drugih držav, kršitev njihove suverenosti in neodvisnosti, ali pa na vmešavanje v notranje stvari drugih držav oziroma k drugim oblikam vojnega hujkanja proti njim.

15. Vsaka država je dolžna vzdržati se oboroževanja, katerega obseg ali oblike bi lahko predstavljale grožnjo mednarodnemu miru in varnosti, in je dolžna izpolniti odločbe Združenih narodov o omejitvi oboroževanja.

16. Vsaka država je dolžna vzdržati se ustanavljanja napadalnih blokov držav ali pristopa k takim blokom.

17. Vsaka država je dolžna vzdržati se grožnje ali uporabe sile, gospodarskega ali političnega pritiska proti suverenosti, ozemeljski nedotakljivosti ali politični gospodarski neodvisnosti drugih držav ter vsake-

ga drugega ukrepa ki nasprotuje redu, določenemu v Ustanovni listini Združenih narodov ali mednarodnem pravu.

18. Vsaka država je dolžna vzdržati se dajanja vsake vojaške, politične, gospodarske, finančne in prometne pomoči sleherni državi, ki bi delala v nasprotju s predpisi te deklaracije, ki se nanašajo na prepoved uporabe vojne, groženj ali uporabe sile proti drugim državam. Prav tako je vsaka država dolžna ravnati na isti način proti državi, zoper katero so Združeni narodi izdali preventivne ali prisilne ukrepe zaradi kršitve mednarodnega mira in varnosti.

19. Vsaka država ima pravico do individualne ali kolektivne samoobrambe proti vsakemu začetemu napadu druge države, dokler Združeni narodi ne izdajo ukrepov za umik zavojevalca z ozemlja napadene države.

20. Vsaka država je dolžna priznati narodu, ki ga je okupiral napadalec in je začel vstajo za svojo neodvisnost po načelu samoodločbe narodov, pravico bojujoče se stranke brž ko organizira državno oblast in vojsko.

21. Države nimajo pravice povečati svojega ozemlja z vojno ali grožnjo uporabe sile ali s pritiskom na druge države.

22. Vsaka država je dolžna vzdržati se neposrednega ali posrednega priznanja vsake ozemeljske prisvojitve kake druge države, dosežene v nasprotju s predpisi te deklaracije.

23. Vsaka država ima pravico skleniti mednarodne pogodbe z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami in sprejemati mednarodne obveznosti.

24. Država, ki bi bila v takem položaju, da bi prevzela pogodbeno obveznost, vsiljeno v nasprotju s načeli Ustanovne listine Združenih narodov in določbami te deklaracije, ima pravico na miroljuben način zahtevati razveljavitev izsiljene obveznosti.

25. Vsaka država je dolžna vestno izpolnjevati svoje mednarodne obveznosti, ki izvirajo iz pogodb in drugih virov mednarodnega prava in nima pravice sklicevati se na predpise svoje ustave ali zakonodaje kot vzrok za neizpolnjevanje rednih obveznosti.

Nota zunanjega ministrstva FLR Jugoslavije vladi Ljudske republike Madžarske

Beograd, 8. okt. (Tanjug). Ob enostranskem razvezi pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči med FLRJ in republiko Madžarsko po madžarski vladi je ministrstvo za zunanje zadeve FLRJ izročilo danes madžarskemu poslanstvu v Beogradu noto, v kateri navaja med drugim:

Vlado Federativne ljudske republike Jugoslavije je v njeni zunanji politiki vedno vodila želja, da bi med FLRJ in sosednimi demokratičnimi državami navezala, ustvarila in razvila iskrene prijateljske odnose, temelječe na vzajemnem zaupanju in najtesnejšem sodelovanju. Čeprav so bili po vojni še sveži sledovi ropanja, pustošenja in pokolov madžarskih okupatorjev v Novem Sadu, Zablju in mnogih drugih krajih Jugoslavije, je vlada FLRJ ponudila madžarskemu narodu prijateljsko roko, pomoč in sodelovanje, da bi okreplila demokratične sile in utrdila ljudsko demokratično ureditev na Madžarskem. Ta prijateljski odnos vlade FLRJ do Republike Madžarske je bil velika pomoč madžarskim demokratičnim silam in je znatno prispeval k utrditvi mednarodnega položaja republike Madžarske, ki je bila tedaj osamljena.

V reševanju nacionalnega vprašanja v FLRJ na najbolj demokratični način je vlada FLRJ ne glede na težko preteklost in zločine madžarskih okupatorjev zagotovila z Ustavo in drugimi zakoni popolno enakopravnost madžarske manjšine z drugimi narodi FLRJ, s čimer je bil tej manjšini zagotovljen popolnoma svoboden nacionalni, gospodarski in kulturni razvoj. Tedaj so madžarske vodilne osebe, madžarski tisk, posebno pa organ KP Madžarske »Szabad Nep« po veličavili resnično demokratični odnos vlade FLRJ do madžarske narodne manjšine in ga dalati kot zgled revolucionarnega in dosledno marksističnega reševanja nacionalnega vprašanja.

Vlada FLRJ niti po vojni ni uveljavila vseh upravičenih zahtev Jugoslavije do Madžarske, da ne bi poslabšala njenega gospodarskega in političnega položaja kot premagane države, ampak je nasprotno vsestransko ščitila koristi Republike Madžarske na raznih mednarodnih forumih, predvsem pa na mirovni konferenci v Parizu. Ta prijateljska politika vlade FLRJ do Republike Madžarske je prila posebno do izraza v raznih pogodbah in sporazumih, ki jih je sklenila vlada FLRJ z Republiko Madžarsko.

Pogodba o prijateljstvu med FLRJ in Republiko Madžarsko je bilo potemtakem za vlado FLRJ logično nadaljevanje in naravna posledica prijateljske politike, ki jo je dosledno izvajala do Madžarske. To je bil za Madžarsko dogovor velikega pomena, ker je prispeval k utrditvi njenega mednarodnega položaja in njene neodvisnosti.

Toda pozneje se je izkazalo, da so današnji madžarski voditelji prav od

začetka vodili do FLRJ dvolično in neiskreno politiko in so bili prvi, ki so se pridružili napadom nekaterih sovjetskih voditeljev proti Jugoslaviji. Prepojena z mržnjo proti FLRJ in njenim narodom, je madžarska vlada odgovorila na prijateljsko politiko vlade FLRJ z več odkritimi sovražnimi nastopi proti Jugoslaviji. Najodgovornejši madžarski voditelji, tisk in radio odkrito pozivajo narode FLRJ, naj nasilno vržejo svojo zakonito vladno in socialistično ureditev v Jugoslaviji. Iz Madžarske gre nezasišana kampanja laži in klevet proti FLRJ, v njej brezobzirno teptajo temeljne pravice jugoslovanske narodne manjšine, surovo kršijo diplomatsko imuniteto uslužbencev Predstavništva FLRJ v Budimpešti, zapirajo jih, preganjajo in izganjajo iz Madžarske.

Madžarska vlada daje zatočišče in vsestransko pomoč skupini izdajalcev pri njeni zločinski in rušilni delavnosti proti socialistični Jugoslaviji; madžarska obveščevalna služba nezakonito pošila kriminalne fašistične elemente in vohune v FLRJ; madžarska vlada samovoljno razveljavlja vse gospodarske sporazume med FLRJ in Madžarsko ter je odredila ustavev restitucij in reparacijskih dobav, s čimer je prekršila mirovno pogodbo; madžarski obmejni organi nenehno kršijo nedotakljivost jugoslovanskega ozemlja, da bi izzvali nemire itd., itd.

Sovražna politika madžarske vlade proti narodom Jugoslavije je prila najbolj do izraza pri monstruozni zločinski zaroti, ki je bila organizirana proti FLRJ na izzivalnem procesu v Budimpešti. Ta provokacija je bila njenim organizatorjem potrebna zato, da bi vladi FLRJ podtaknili tiste mrčne načrte, ki jih izvajajo madžarski voditelji in vodilne osebe drugih držav proti socialistični Jugoslaviji in da bi tako opravičili samovoljno razvezo slovesno podpisanih pogodb.

Navedena dejstva potrjujejo, da obnavlja današnja madžarska vlada pogubno politiko starih protiljudskih fašističnih režimov, ki so podpirali šovinistično sovražstvo proti miroljubnim narodom Jugoslavije, kar je madžarski narod v preteklosti drago plačal.

Vlada FLRJ sprejema na znanje noto vlade Ljudske republike Madžarske z dne 30. septembra 1949 o enostranskem razvezi pogodb o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči med FLRJ in Madžarsko, ter ugotavlja, da pada odgovornost za posledice, ki bi mogle nastati zaradi nemirobne in izzivalne politike madžarske vlade do FLRJ in njenih narodov, izključno na madžarsko vladu.

Nastop ptujskega pev- skega zbora v Radencih

Ze drugi nas je v tem letu presenetil moški pevski zbor SKUD-a »Jože Lacko« iz Ptuj s svojim umetniškim nastopom. Del velikega pevskega zbora, ki šteje v celoti okrog 70 pevcev, je priredil v nedeljo v zdraviliški dvorani pevski koncert narodnih, umetnih in partizanskih pesmi. Delovni ljudje na oddihu v zdravilišču ter domačini, ki jim je že znan sloves nastopajočih od zadnjega nastopa v juliju, so dvorano do kraja zasedli.

Vse pesmi, ki so jih zapeli Ptujčani, so odpli nadvse čustveno. Ugajali so že z uvodno pesmijo »Zdravo«, nakar je navdušenje raslo od pesmi do pesmi. Res kvaliteten zbor je zaključil pester spored s pesmijo Tito. Dirigiral je znani pevski strokovnjak in pedagog Jože Gregorc, ki se je pokazal mojstra tudi v solopetju v pesmi »Planinske rože«, ki jo je moral zbor na splošno zahtevo ponoviti. Prav tako so morali od nenehnem aplavzu ponoviti štajersko narodno »Okoli hišice«. Kakor smo že svojčas poudarili, so pri zboru posebno učinkoviti piani in pianissimi. Novost prireditve so bile vmesne deklaracije, ki jih je tako glasovno, kakor v pogledu mimike odlično podal član zbora tovariš Vičar Franc. Naj še omenimo, da je predpoldne ptujska godba na pihala priredila koncert v zdraviliškem parku. Ptujčani so tudi s tem nastopom uspeli.

—ik.

Na naftinih poljih tekmujejo za večjo storilnost dela Nov rekord vrtalca Hukiča

Veliko tekmovalanje za večjo storilnost, ki ga je sprožilo Sirotnovičovo gibanje, je zajelo vso državo, vsa podjetja in tako tudi podjetje Nafto v Dol. Lendavi. Pobudo za to tekmovalanje oz. priprave za izvedbo je pripravila partijska celica. Biro celice je na svoji seji analiziral pogoje za tekmovalanje in dal osnutek za sestavo posebnega štaba, ki bi tekmovalanje vodil. V tem štabu so bili voditelji podjetja, sindikata in mladine. Analizirali so način izvedbe tekmovalanja. Pri tem so upoštevali izkušnje sovjetskega mojstra vrtalca rekorderja Orlova in Alekseja. Tekmovalanje je pričel vrtalni mojster Hukič Salko, odlikovan z Redom dela. Brigada je prevzela opremo: parno vrtalno garnituro, s katero so pričeli tekmovalni po Sirotnovičevem sistemu. Štab je skupaj s tov. Hukičem sestavil plan za brigado in tekmovalanje se je pričelo.

Brigada je pričela z demontažo strojev in stolpa. Hukičevi brigadi se je pri tem priključila brigada tov. Strojka. Demontaža in montaža je bila izvršena v štirinajstih dneh. 1. oktobra je Hukičeva brigada izvrtala 256 metrov. V oktobru je Hukičeva brigada zvrtala na uro povprečno 11 metrov, kar je najno-

vejši rekord v Jugoslaviji. Delo je bilo odlično organizirano. Podnevi se je vršila demontaža in montaža stolpa, ponoči pa demontaža in montaža strojev, črpalk in parnih kotlov. Tudi prevoz vrtalnih drogov in orodja se je vršil ponoči. Doslej se ponoči nikdar ni montiralo, toda tov. Hukič je postavil okrog delovišča reflektorje in tako delajo tudi ponoči. Montaža stolpa in stroja je bila izvršena v sedmih dneh, poprej pa se je rabilo za to delo 14 dni. Brigada je pravilno uporabila izkušnje sovjetskih mojstrov in tako povečala tudi brzino obratov vrtalne mize ter izboljšala izplako. Tako je prej izvrtala z enim svedrom 116 metrov, sedaj pa je izvrtala z enim svedrom 400 metrov. K temu uspehu je mnogo doprinesel tudi varilec svedrov tov. Ferenci, ki je izboljšal način valjenja svedrov s trdno kovino in ki je dal že pred tekmovaljem obvezo, da bo svoje svedre tako izpolnil, da se bo dalo z enim izvrtati 500 metrov. Doslej se je izvrtalo z enim svedrom največ 200 metrov.

Tekmovalanje Hukičeve brigade je navdušilo tudi Gerenčirjevo brigado, ki je v septembru izpolnila plan vrtanja s 184,7%. Tudi brigada št. 14 je dala obvezo, da se bo pomerila s

Hukičovo brigado. Končni rezultat tekmovalja bo viden šele ob izvršitvi vrtine, ko bo prekorach rekord Stahanovca Orlova, kajti to je obveza Hukičeve brigade. Vidni pa so že lepi uspehi. Tako je bilo z enim svedrom varilca Ferencija izvrtanih že 456 metrov. Hukičeva brigada pa je ob pomoči Strojke monerske brigade prekorachila normo montaže za 100%.

V tem tekmovalju pomagajo brigadam vsi člani štaba. Tako je važno, da se redno vrši dovažanje in odvažanje materiala. Tu je treba pohvaliti transportne brigade, ki so vložile vse sile v to, da bi bili tekmovalci preskrbljeni z vsem potrebnim materialom. Pokazale pa so se tudi nekatere pomanjkljivosti. Tako se je posvetilo premalo pažnje agitaciji (grafikona še vedno ni). Tako se je posvečalo Hukičevi brigadi mnogo več pažnje kot pa ostalim, ki prav tako mnogo pomenijo v tem tekmovalju.

V to veliko tekmovalje so vključene le tri brigade. Vse ostale brigade nestrpnost pričakujejo uspehe in potem, ko bodo končni rezultati že vidni, se bodo vključili v tekmovalje tudi ostali.

POTEK SETVE V RADGONSKEM OKRAJU

Državni sektor je izpolnil že 80% jesenske setve

Okrajni setveni štab je na zadnjem svojem sestanku razpravljaval o sedanjem poteku setve. Posebno pozornost je posvetil ogroženemu sektorju, ki je s setvijo zaostal zaradi pomanjkanja živine in strojev-traktorjev. To so predvsem obdelovalne zadruge in ekonomije. Zaradi površnega ravnanja so se pokvarili nekateri traktorji, ponekod pa je zmanjkalo motornega olja. Pri privatnem sektorju je setev zaostala zaradi premočne prvotne obremenitve pri odkupu žitaric na posameznem gospodarstvu. Nekateri pridelovalci niso imeli semenskih žit.

Kljub navedenim nedostatom in napakam je privatni sektor do danes izvršil 75% jesenske setve, zadrugi pa 50%. Med obdelovalnimi zadrugami so sedaj najboljše opravile svoje delo obdelovalne zadruge v Segovcih, Apačah in Podgorju. Če bi posamezni člani pri zadrugah bolj pazili na svoje stroje (traktorje), predvsem zadrugi Lutverci in Sto-

govci, bi bil splošen odstotek jesenske setve lahko znatno višji. Najboljši v izvedbi jesenske setve je državni sektor, ki je že 80% izpolnil plan jesenske setve.

V kolikor so pridelovalci seme zahtevali, so ga dobili v zameno pri okrajni zvezi kmetijskih zadrug dovoljni količini. Pri pšenici so dali prednost sorti Bankut, Beltinski 831 in Kadolcer. Te sorte so imele v preteklem letu največji donos in to 2600 kg na hektar.

Za boljšo proizvodnjo semen za lastno uporabo bodo obdelovalne zadruge letos izbrano semensko žito posejale na posebne semenske parcele, za katere je bila izbrana najboljše zemlja ter so bili podvzeti vsi agrotehnični ukrepi, kakor posebno gnojenje, progasta setev itd.

Posebno dobro napreduje setev v krajevnih ljudskih odborih Hrastje-Mota, Mele-Sratovci in Jurij ob Ščavnici ter pri krajevnih ljudskih odborih v Apaški kotlini, kjer so

opravili že 80% jesenske setve. Sejejo večinoma s stroji. Zadrugi sektor je povečal strojno setev v primeri z lanskim letom za 50%. Po- hvalno je omeniti mlado obdelovalno zadrugo pri Benediktu, ki je na lastno iniciativo preorala 4 ha ledine ter jo posejala z ozimnami, s čimer so plan jesenske setve prekoračili. S preoranjem ledin, z odstranitvijo mejnikov in vrati se bo setvena površina povečala za okrog 700 ha. Pri oljni repici je dosežen setveni plan 82 odstotno.

V splošnem poteka jesenska setev v radgonskem okraju dobro, kljub primanjkanju vprežne živine in traktorjev ter bo do 15. oktobra končana. Plan bo pri vseh žitih, kakor tudi pri ostalih kulturah dosežen. Glede uporabe umetnega gnojila bi omenili, da kaže zanj naš kmet zelo malo zanimanja, med tem ko hodijo naprednejši Prekmurci po umetni gnoj celo v naš okraj, če je treba.

Graditelji zadrugnih domov v Ljutomerskem okraju napovedujejo takmovanje vsem okrajem v Sloveniji

Alija Sirotanovič in za njim še drugi prvaki socialističnega dela so s svojim zgledom vnesli duha tekmo- vanja med vse naše delovne ljudstvo. Ne samo v industriji in v gozdar- stvu, tudi v kmetijski proizvodnji, kjer so se do nedavnega mislili, da se tam ne da nič pohiteti, nič izboljšati, so začeli s tekmovalcem.

Nov brigadni sistem dela, ki so ga uvedli na državnih kmetijskih gospodarstvih in v kmečkih obdelovalnih zadrugah, je dokazal, da se da z novim načinom dela, z mehanizacijo poljedelstva in agrotehničnimi ukrepi, dvigniti tudi kmetijska proizvodnja in vskladiti z močno naraščajočo industrijo. Z dvigom proizvodnje pa so dane osnove za vsestranski napredek kmečkega prebivalstva.

Gradnja zadrugnih domov in zadrugnih gospodarskih objektov še vedno ni v takem razmahu, da bi lahko v kratkem času bistveno spremenila sedanje nepravilno razmerje med rastjo naše industrijske ter kmetijske proizvodnje.

V Ljutomerskem okraju, kjer je zadruga misel najbolj dozorela, je uprava za gradnjo zadrugnih domov in gospodarskih objektov ugotovila, da so plan kapitalne izgradnje v zadrugnem sektorju izpolnili pri gradnji zadrugnih domov le 41%, pri gradnji gospodarskih objektov pa 70%.

Gradijo 8 zadrugnih domov, kjer delo lepo napreduje, medtem ko v petih krajih z gradnjo sploh še niso pričeli, na ostalih osmih domovih pa pripravljajo gradbeni material, na nekaterih pa betonirajo temelje.

Do sedaj so adaptirali že 15 govejih hlevov, kjer bo skupno 261 glav živine, 6 svinjakov za 100 repov, zgradili so en kokošnjak za 400 kokoši, adaptirali 6 skladišč za žito, na novo zgradili lopo za stroje, zgradili do strehe en Dom igre in dela in dve stanovanjski zgradbi za tri družine. V delu je že več adaptacij raznih gospodarskih poslojaj, ki bodo do konca leta pripravljena.

Da bi izvajanje plana kapitalne gradnje v zadrugnem sektorju pospešili, so sprejeli nove obveznosti, obenem pa napovedali tekmovalne vse okrajem za uresničitev planov kapitalne izgradnje v zadrugnem sektorju.

To tekmovalstvo je odobrilo tudi Ministrstvo za kmetijstvo vlade LRS in Republiška uprava za gradnjo zadrugnih domov in gospodarskih objektov.

Okrajni tekmujejo v naslednjih točkah:

1. uresničitev plana živinoreje in zagotovitev potrebnih prostorov;
2. Najcenejše gradnje, ne da bi pri tem trpela kakovost;
3. Kdo bo bolj izkoristil lokalne cire surovin, kje bodo dosegli višji

znesek prostovoljnih prispevkov, tako od prirediteljev kot od množičnih organizacij in posameznikov, tekmujejo pa tudi v tej točki, kje bodo bolj očuvali državno in zadrugo imovino in racionalnejše izkoriščali gradbeni material.

Za uspešno delo je potrebna tudi dobra evidenca. Tudi v tem bodo tekmovali.

Fronta Ljutomerskega okraja je napovedala tekmovalstvo v gradnji zadrugnih domov, brezhibno finančno poslovanje, dnevno zasledovanje izvajanja planskih nalog in točna dostava statističnih podatkov, kulturno-prosvetna dejavnost itd.

Republiška uprava je v sporazumu z Ministrstvom za kmetijstvo dolo-

čila nagrade za najboljše okraje, gospodarske objekte, zadrugne domove, najboljše uprave, najboljše aktiviste in posameznike, ki bodo vložili največ naporov za izvršitev planskih nalog.

Nagrade niso male. Tako je predvidena prva nagrada 30—50 glav goveje živine, druga nagrada 30 glav prašičev, nadaljnje nagrade pa poljedelski stroj, 30 ovac, kompletna knjižnica za zadrugi dom itd.

Uspešno izvedeno tekmovalstvo bo prineslo največ koristi tekmovalcem, obenem pa vsej delovni skupnosti, ki bo s porastom živinoreje in kmetijskega gospodarstva sploh lahko več nudila v preskrbovanju industrijskih središč.

„S podvojeno silo bomo nadaljevali borbo za izvedbo petletke v štirih letih“

Kolektiv tehnične vozovne delavnice in kolektiv nadzorstva proge X. sta prejela diplome in odlikovanja kot najboljše kolektiva direkcije železnice Ljubljana.

V tekmovalstvu za stoletnico jugoslovanskih železnic sta si železniška kolektiva v Ptuj priporila zaslužen zmag. Priznana sta bila kot najboljše železniške kolektiva direkcije Ljubljana. Kot priznanje sta sprejela oba kolektiva — kolektiv tehnično vozovne delavnice in kolektiv nadzorstva proge X. — diplome, ki so bile izdane 1. X. 1949 po direktorskem predstavniku tov. Hladniku in tovarišu Martinu ob navzočnosti političnih funkcionarjev okraja Ptuj.

Do doseganja takšnih uspehov, kot sta jih dosegla ta dva kolektiva, je mnogo prispevala celica Partije, sindikat in vodstvo železniške proge. Vsekakor je tukaj velik uspeh že lepa povezava med sindikatom in upravo. Za dobro izvrševanje nalog se vršijo redno tedensko delovne konference, kakor tudi mesečno množični sestanki in tako se rešujejo pravočasno in pravilno vsi problemi in naloge, ki stojijo pred kolektivi. S takšnim načinom dela so bili in se še dosegajo marsikateri lepi uspehi in pričakovati je, da se bo v kratkem izboljšalo tudi delo na kulturno-prosvetnem polju, katerega se posveča vse premalo pažnje.

Za svoje požrtvovalno delo je ob tej priliki prejel odlikovanje tudi glavni nadzornik v Ptuj tov. Premk. Kot veliko priznanje za njegovo delo in dosežene uspehe je prejel medaljo dela. Imenovan je šel skozi partizanske boje, kjer se je prav tako izkazal, a po osvoboditvi je bil imenovan za personalnega šefa sekcije Ptuj. Pozneje je imenovan za šefa navedenega gospodarstva, katerega je ves čas vodil vzorno. Vse napake, katere so se pojavljale v gradbeni službi, je pravočasno od-

praviljal in tako je bilo mogoče do- sezanje lepih uspehov.

Na tem zborovanju sta si kolektiva zadala nove naloge: s še večjim delovnim elanom bosta dosegala vedno večje uspehe v dvigu proiz- vodnje. Obvezali so se, da bodo izpolnili petletni plan v štirih letih! Ta uspeh, v katerega izvedbo so prepričani, bo njihov odgovor vsem, ki nas od koder koli klevetajo.

Z zborovanja so po končani proslavi poslali brzojavko maršalu Ju- goslavije Josipu Brozu-Titu:

»Ves kolektiv edinic vozovne delavnice in nadzorništva proge Ptuj na množičnem sestanku in ob prisotnosti političnih funkcionarjev okraja Ptuj, zbranih na svečani ma- nifestaciji sprejema diplom in odli- kovanja kot najboljši kolektiv v teh- nično vozovni in gradbeni službi di- rekcije železnice Ljubljana, Vam pošilja borbene pozdrave.

Naši uspehi so najboljši odgovor vsem klevetnikom našega vodstva in naših narodov. Zavezujemo se, da bomo s podvojeno silo nadaljevali borbo za izvedbo naše petletke v šti- rih letih«.

Železniški kolektiv voz. delavnice in nadzorništvo proge X. Ptuj.

Brzojavke so bile poslani tudi mi- grad, Centralnemu komiteju Komu- nistru železnice Vujanoviču v Beo- gradi, politični Slovenije in direk- torju železnice tov. Danijelu Lepinu v Ljubljano.

Vojni stroški in »hladna voj- na« vodijo ameriško ljudstvo k povečanju brezposelnosti

Dopisujte

v „Ljudski glas“

Tekmovalstvo v izvaianju sklepov XIII. plenuma CK LMJ nai zajame sleherni mladinski aktiv

Po vsej Jugoslaviji se pripravljajo aktivni na proslavo 30. obletnice ustanovitve SKOJ-a. Te priprave so vidne na vseh poljih dela. Predvsem pa to pride do izraza v tekmovaljih, v katerih dosegajo poedini mladinski aktivni izredne uspehe, velike delovne zmage. Po vseh tovarnah in rudnikih je mladina presegla do 500% po- stavljene norme in še za več procentov. Mladina zadrugnih aktivov se bori za čimprejšnjo pospravo poljskih pridelkov. V pripravah na proslavo 30. obletnice ustanovitve SKOJ-a so pričeli dosledno izvajati sklepi XIII. plenuma CK LMJ. Vendar pa ni videti pravih uspehov v vseh aktivih. V aktivih, v katerih je trdno vodstvo, se tudi sklepi XIII. plenuma dobro izvajajo.

Da bo izvajanje teh sklepov v vseh aktivih zadovoljivo, je potrebno v vseh aktivih utrditi vodstvo in prav tako uvesti zadovoljivo disciplino, da se bodo vsi sklepi izvajali pravočasno in dosledno. Da bo delo aktivna zadovoljivo, je potrebno skrbeti za to, da bo aktiv delal to, kar je po- trebno z ozirom na njegovo okolico. Neposredno je treba reševati vpra- šanje ideološke vzgoje mladine in to v kroških. Seveda se tudi tukaj mo- rajo upoštevati sklepi XIII. plenuma CK LPJ. V tem mesecu je potrebno, da vsi aktivni predelajo 6. temo poli- tičnega minimuma, to je: »O eko- nomskih odnosih med socialističnimi zemljami.«

Druga važna naloga je sodelova- nje mladine na vseh področjih go- spodarskih nalog in pomoč druž- nam, katerih sinovi so v JA ali v frontnih brigadah. Po mladinskem aktivu Bokrač se je treba vzgledo- vati. Isti aktiv pomaga vse leto sta- rišem borcev JA ter ostalim druž- nam, ki odhajajo v frontne brigade ter ostalim starejšim ljudem, ki ne morejo sami obdelati svoje posesti.

Kaj če poleg vse previdnosti vseeno pogorim?

Vsak je dolžan, da skrbi da se ne- sreče zmanjšajo, pa naj si bodo one katere koli vrste. To velja tudi za požar, ki povzroča letno milijonske škode posameznikom in skupnosti. V Sloveniji je ugotovljeno, da vsakih 5 minut neke gori, a so požari, ki povzročajo milijonske škode našemu narodnemu gospodarstvu.

Ko pride poleg vse previdnosti do požara in ko gasilci ne uspejo požar lokalizirati ali zadušiti in nastane gospodarska škoda, tedaj pride do veljave naše socialistično zavarova- nje, katero vodi Državni zavarovalni zavod, a izvršujejo ga njegove po- slovalnice in njeni terenski instruk- torji ter zastopniki pousod na tere- nu.

Proti požaru je najbolj razširjeno zavarovanje in so danes že celo kraji, v katerih je sleherni hiša in drugo premoženje zavarovano proti požaru. Tamkaj, kjer pride požar, ni te- žav zaradi obnovitve uničenega pre- moženja, ker pri pravilnem zavarova- vanju celotno škodo povrne Državni zavarovalni zavod in tako dotični kolektiv ali posameznik lahko nemo- teno gospodari naprej. Kake gospo- darske težave pa pridejo, če zavarova- nja ni, ali pa je nedovoljno, nam pa povejo izkušnje iz našega okoliša in iz bližnje preteklosti in sicer ve-

Tretja naloga mladinske organi- zacije je v tem, da se s tekmoval- njem pripravlja na k m e č k i f e s t i v a l z raznimi kulturnimi sporedi, ki naj bodo čim bolj pestri. Prav tako je potrebno sodelovati s čim večjo udeležbo v izobraževalnih tečajih in mora biti v tem mobiliza- tor. Pomen teh tečajev je predvsem v tem, da se bo seznanjala z umnim obdelovanjem zemelj in vzporedno dvi- gala svojo ideološko raven. Ne sme biti aktivna mladine v našem okraju, da se ne bi vključil v izobraževalni tečaj sleherni mladinec. V prejšnjih časih se ni nihče zanimal za to, ali bo kdo kaj vedel ali ne, predvsem pa se je malo pažnje polagalo izobra- ževanju mladine. Najmanj pažnje pa se je polagalo prav kmečki mladini. Seveda je bilo to v korist kapitali- stom, ki so jo tako laže izkoriščali. Danes v ljudski državi se vse teži- šče dela usmerja v vzgojo našega kmeta in siromašnega življa, kar bo prispevek k še tesnejšemu sodelo- vanju med mestom in vasjo in va- škim in mestnim življem. Vsak mla- dinec in mladinka, ki teži za znanjem, ki se želi kulturno in po- litično dvigniti, naj se vključi v iz- obraževalne tečaje za prevzgojo na- šega človeka.

Po končanem izobraževalnem te- čaju bo Okrajni komite LMS podelil najboljšemu aktivu knjižnico za nje- govo sobo. Zato naj vsak mladinec in mladinka obiskuje te tečaje.

Vse delo aktivov na vasi kakor v podjetjih in ustanovah naj temelji na pripravah za proslavo dneva FLRJ ter otvoritve Avtoceste, ki bo velika zmaga naše mladine v tem letu. Vsak aktiv naj redno pošilja poročila o uspehih aktivov, iz katerih se bo lahko ugotovil najboljši aktiv, kateri bo sprejel knjižnico in pre- hodno zastavico.

—kr.

liki požar v vasi Dobrovnik, kjer je pogorelo 68 gospodarstev, v vasi Krog 12 gospodarstev, a pred kratkim je pogorela na Gorenjskem kar vsa Bohinjska Srednja vas. Milijonske škode ne more povrniti nihče, razen pravilno zavarovanje, ker letno pla- čevanje minimalne premije upravi- čuje vsakega zavarovanca do polne odškodnine v slučaju nesreče.

Državni zavarovalni zavod, kot edini nosilec zavarovanja v naši dr- žavi, je tudi ogromno znižal vse, a posebno pa požarne premije ter tako omogočil slehernemu gospodarstvu, da si za minimalno premijo zagotovi zaščito svojega premoženja v nesreči.

Torej, če poleg vse previdnosti vseeno do požara pride, tedaj lahko pomaga edino pravilno zavarovanje, katero pa Vam bo naredil vsak za- stopnik DOZ-a, ki so pousod na tere- nu in obiskujejo vsako posamez- no gospodarstvo.

Z zavarovanjem pomagajte sebi in skupnosti in zato takoj sklenite za sebe potrebna zavarovanja ne samo proti požaru, temveč tudi za bolezen in pogin živine, vlomsko zavarova- nja, življenjska in nezgodna zavarova- nja za šolske otroke, ki še ne hodijo v šolo, ker nesreča nikoli ne počiva.

Gč

Delavec na žagi odlikovan z redom dela

G. Radgona, 10. okt. V soboto so imeli v lesno industrijskem obra- tu (žaga) v Gornji Radgoni po red- nem delu skromen delovni praznik, ki sta ga organizirala za delavce sindikalna podružnica skupno z vo- dstvom obrata. Ob tej priliki so bili za izredno marljivost in požrtvoval- nost nagrajeni najboljši delavci obrata.

Z Redom dela je bil odlikovan to- variš Ivanek Peter iz Črešnjave, ki je pri podjetju zaposlen že 22 let. Iz navadnega delavca je postal cir- kularist, nato pa gaterist na polno- jarmeniku. Pri vseh svojih sodelav- jih je čislal kot izredno priden in dober delavec. Na obratu je po last- ni iniciativi skopal studenec ter se- zidal in opremil tri sobe za stano- vanje delavcev. Vodil je gradbena dela pri gradnji parilnice in hladil- nika. Izdelal je nove krožne mize in

inštaliral krožne žage. Mnogo pro- stega časa je žrtvoval za vzgojo ka- dra. Poleg svojega dela na polno- jarmeniku je učil in izvežbal celo vrsto sposobnih kvalificiranih delav- cev.

Tovariši Osojnik Jaka, Rauter Ivan, Fridau Janez, Pelcl Rudolf, Volf Jože in Pučko Ernst pa so bili pohvaljeni kot redni in dobri delavci, ki posebno pazijo na svoje stroje. Ti tovariši redno odstranjujejo okva- re ter izboljšujejo stroje. Norme pre- segajo često za 40 odstotkov. Tova- riša Pučko in Volf sta se zagrizla v popravilo in izboljšanje glavne- ga parnega stroja, s čimer bosta znatno zmanjšala stroške obrata. Tako do- lovni kolektiv na žagi s svojim po- žrtvovalnim delom pospešuje grad- njo socializma, sebi pa s tem pri- pravljaja lepšo bodočnost.

Ob tednu cest

Da' bo promet na naših cestah boljši

V Sloveniji imamo na zveznih in republiških cestah komaj 5% moderniziranih cest, dočim je ostalih 95% makadamskih cest, to so ceste z gramoznim cestnim premazom, kajenke ceste pa povsem nemodernizirane, t. j. gramozne. Zaradi navedenega hočemo v nadaljnjih vrstah kratko opisati dela pri vzdrževanju in popravilu makadamskih cest.

Splošno je znano, da je voda največji sovražnik trdega cestnega premaza. Vsak laik je mogel ugotoviti dejstvo, da se pojavljajo kotanje in kolensnice na makadamskih cestah največ v daljši deževni dobi. Tedaj, ko je od deževja cestni premaz razmočen, se zarezajo ozko platišče težko natočeno gramozno vozlobo v gramozno plast, kolesa motornih vozil pa udarjajo v cestne luže, razkrope vodo in s tem spirajo pesek in vezilni material iz kotanj. Tako nastajajo na prometnih cestah kolensnice in globoke kotanje, katere otežujejo promet, hkrati pa povečajo prevozne stroške in kvarijo in precejšnji meri prevozna sredstva, kar vse skupaj predstavlja lep del našega narodnega premoženja. Naša naloga je tedaj skrbeti za to, da bodo ceste gladke, to je dobro vzdrževane. Za tako neizogibno vzdrževanje zveznih, republiških in okrajnih cest v Sloveniji nam je potrebna ogromna vsota, katere za sedaj naša mlada država ne zmore. Iz tega razloga hočemo vsi pripomoči k vzdrževanju našega cestnega omrežja z lastnimi silami, z udarniškim delom, s prostovoljnimi vojniki. Pri udarniški delu se lotimo tistih poslov, od katerih bomo imeli največjo korist. Največja obremenitev letnega proračuna za vzdrževanje cest je postavka za dobavo gramozu. Ako upoštevamo dejstvo, da stane kubični meter gramoz, na ceste postavljeno, povprečno 400 din, tedaj bomo vedeli precejšnji naš udarniški del, ko bo napravljen in na ceste navožen znaten del tiste količine posipnega materiala, ki nam je za letno vzdrževanje naših cest neizogibno potreben.

Naj ne bo podjetja, ki razpolaga s tako delovno silo, parkom da ne bi sodelovalo v Tednu cest z udarniškim delom, saj bo edino na ta način močno izpolniti namen Tedna cest, t. j. čim bolj usposobiti naše ceste za uspešen promet.

V udarniškem tednu za ceste bodo razdeljeni udarniki po skupinah, katere bodo vršile naslednja dela:

1. V kamnolomih ali gramoznih jamah se bo pripravljala gramoz s tolčenjem na roko. S klavirni na dolgih ročajih je razbijati kamenite kose ali debele kroglice toliko časa, da dobimo največ 4 cm debela gramozna zrna.

2. Kjer nam je na razpolago drobilec, ki zaposlena udarniška skupina 10 do 15 moških z nakladanjem in dovažanjem kamena v samokolnicah do drobilca ter z odvažanjem nadrobilnega gramozu iz pod drobilceve mreže na posamezne deponije ali pa na vozove, kjer bo vse urejeno za takojšen odvoz gramozu na ceste.

Ceste so temelj autoparka

3. V kamnolomih, kjer je že gramoz pripravljen, bodo udarniške skupine z lopatami nakladale gramoz na vozove ali tovorne avtomobile. Za nakladanje je dodeliti zadostno število udarnikov, da je voz ali avto čimprej naložen, vendar ne toliko, da bi pri delu drug drugega ovirali.

4. Pri dovozu gramozu na deponije naj takoj 2 — 4 delavci z lopatami in železnimi grabljami, da zložijo stisnjeni gramoz v pravilne figure, katere ne bodo ovirale cestnega prometa. Točna navodila za to delo daje cestar odnosno cestna uprava.

»Dobre ceste — male ovire na vozilih!«

5. Kjer bodo dani pogoji za posipanje cest in kranje kotanj, kar zavisi od zadostne vlažnosti ceste, se bo dodelila primerna skupina udarnikov za razvažanje gramozu s samokolnicami ali dvokolnicami.

cam do mesta uporabe. Druga skupina pa bo z lopatami in železnimi grabljami razgrinjala gramoz točno po cestarjevih navodilih. Pri gramozenju cest je paziti na to, da dobi cesta primeren cestni padec, kar je najvažnejše za pravilen in hiter odtok meteorne vode.

6. Na mestih, kjer so ceste blatne, bo morala posebna delavska skupina grabiti blato s cestnišča ob rob ceste, ga z lopato skladati na kupe ali nalagati direktno na vozove, da se čimprej odpelje s ceste. Ker je cestno blato dobro gnojilo, je skrbeti po možnosti za take vozniške, ki ga odpeljejo s ceste brezplačno na svoje njive ali vrtove. Tu hkrati pripominjamo, da se ne sme posipati gramozu na blatne ceste, temveč je v vsakem primeru postrgati blato s cestnišča. Strganje blata moramo vršiti previdno, da istočasno ne strgamo tudi gramozne plasti.

Urejene ceste so ogledalo dobrega gospodarstva

7. Zaradi obrabe cestnišča dobijo prometne ceste s časom koritasto obliko, to se pravi, da je sredina cestnišča nižja od cestnih robov. V teh primerih moramo skrbeti za odtok meteorne vode z okopavanjem, obsekavanjem cestnih robov. Nakopano zemljo je čimprej odstraniti s cestnišča. Mestoma se da uporabiti tak material za napravo deponij. Kjer je okopavanje cestnih robov zaradi pomanjkanja delovnih sil neizvedljivo, je nakopati na vsakih 5—10 m prečne jarko, po katerih odtoka meteorna voda z vozišča v občestne jarko.

Dobre ceste omogočijo hitro izmenjavo dobrin

8. Ker je važno, da se odtoka meteorne voda čimprej s cestnišča v občestni jarko, je važno, da se odtoka do cestnih jarkov po čim krajšem potu od cestnega telesa.

Odtok meteorne vode v občestne jarko pospešimo s tem, da jarko temeljito očistimo. Z lopato bodljivo ali pa rovnico porežemo pod 45 stopinjskim kotom posevno brežino jarka. Dočim pobereemo z lopate meteate nakopani material ter počistimo še dno jarka in zmečemo ves izkop na zunanji rob cestnega jarka ali pa na bankino, odkoder pa ga pozneje zvozimo na njivo. Pri okopavanju cestnih jarkov zaposlimo lahko istočasno veliko število ljudi, ker jih razstavimo po cestni dolžini, kolikor jih je po številu opremljenih z lopatami in rovnicami na razpolago.

Dobre ceste, majhni prometni stroški

9. S tem, da smo poskrbeli za odtok padavinske vode, še ni vse opravljeno. Skrbeti moramo tudi za to, da dobe sončni žarki dostop do ceste, če je cesta zračna in dostopna za veter, kar je pogoj za čimprejšnjo osušitev ceste. Obcestno drevje in grmovje moramo primerno obrezati, posekati košate veje, katere ceste preveč senčijo. Obcestno sadno drevje očistimo le toliko, kolikor je to potrebno za pravilno nego dreveja samega, senca takih posameznih dreves ne škoduje cesti v tolikšni meri, ker ima veter pod krono dreves zadosten dostop do ceste, da jo suši.

10. Poleg vseh zgoraj navedenih cestno-vzdrževalnih del se bodo vršila v udarniškem tednu mestoma tudi specialna dela, kakor poprava ali obnova porušene propustov, opornih zidov, ograj ali drugih cestnih objektov. Za vsako tako delo bo določen poseben delovodja ali cestar, ki bo razporejal delavce-udarnike in dajal za vsako delo potrebna navodila.

Tovariši, ceste so važen posrednik pri izvedbi pletelke!

Dolžnost slehernega poedincea je, da v polni meri sodeluje pri udarniškem delu v Tednu cest, da bo opravljeno delo prineslo večje koristi in uspehe, nego jih pričakujemo.

Iz življenja in dela sindikatov

Kolektiv Okrajnega magazina je otvoril svoj rdeči kotiček

Sindikalna podružnica Okrajnega magazina je postala v poslednjih tednih ena izmed najboljših med trgovskimi sindikati okraja Murska Sobota. Njihovo delo je videti na vseh področjih. Poleg visokega števila udarniških ur, ki so jih naredili po delu v poslovalnicah in uradih, so pripravili še lep kulturno-umetniški program. Ta program so pripravili za otvoritev svojega rdečega kotička, na katerega se že dalj časa vestno pripravljajo. Ponosni so na svoj rdeči kotiček, saj je eden izmed najlepših v okraju.

8. oktobra 1949 ob treh! Otvoritev rdečega kotička. Dvorišče je lepo urejeno. Prav tako lepo urejeni so prostori Okrajnega magazina. Še je videti naglico pri članih podružnice. Videti je že na zunaj, da se tu pripravljajo na nekaj večjega. Pred-

sednik podružnice mi pravi: »Samo da bo program uspel, vse ostalo je vzorno.« Tajnik podružnice pa hoče, naj vidijo vsi, kakšne uspehe ima podružnica; razkazuje: »Pridite pogledat naš rdeči kotiček! Naše delo je vidno.« Povedal je to s ponosom, kot človek, ki je naredil nekaj velikega. Vsekakor je upravičeno tako govoril.

Razstavili so grafikone in referent za tekmovanje s ponosom ugotavlja: »Pa le nismo najslabši. Zdi se, da se lahko pohvalimo z delom.«

Pričetek programa je bil ob četrt na štiri. Po otvoritvenem govoru so bile recitacije, petje, enodejanka »Anfalbet« in slično. Potem pa je sledila zabava in rajanje za vse člane. Praznično razpoloženje je bilo čutiti med njimi in zadovoljstvo.

Konferenca trgovskih uslužbencev Za boljšo preskrbo delovnega ljudstva - izboljšati trgovsko mrežo

V preteklem tednu je bila v ljubljanskem okraju konferenca uslužbencev trgovske mreže. Konferenci je prisostvoval oblastni poverjenik za trgovino in preskrbo.

Na konferenci so kritično pretrgli vse napeke in ugotovili, da delovna disciplina in čut odgovornosti pri uslužbenih trgovske mreže nista dovolj razviti. Ponekod prejemajo potrošniki blago še vedno neredno, poslovođe posameznih poslovalnic pa pristopajo k temu vprašanju preveč birokratsko. Delovni čas ponekod še vedno ni uravnotežen. Vse te napa-

ke bo treba v najkrajšem času odpraviti in uveljaviti v življenje geslo: Vse za čim boljšo preskrbo ljudstva.

S prvim oktobrom so pričeli delati na tem, da v najkrajšem času odpravijo vse nerednosti. Vse poslovalnice bodo uvedle enoten delovni čas. Poslovođe bodo skrbeli, da bo garantirana preskrba potrošnikom pravočasno na razpolago. Preskrbljene bodo zadostne količine predmetov po planu. Otroška restavracija bo sprejela zadostno količino živil. Tudi na našem trgu bo zagotovljenih več predmetov.

Petkrat udarna soboška mladinska delovna brigada

Minila sta že skoraj dva meseca, odkar je na dvanajsto dionico četrte sekcije Avtoceste prispela III. soboška mladinska delovna brigada, ki nosi ime ministra za delo LRS Martina Grajfa. Na čelu te brigade je komandant Koljač Emil, doma iz Lončarcev v Prekmurju. Njegova zasluga je, da je brigada v teh dveh mesecih dela dosegla takšne uspehe, saj je bila petkrat proglašena za udarno brigado in enkrat pohvaljena od Štaba IV. sekcije.

Ta brigada šteje le petdeset brigadirjev in dela pri vzdrževanju ozkotirne železnice. Ta naloga ni tako malo pomembna kot bi si marsikdo mislil, saj je odvisno od te železnice vse delo gradilišča Županja. Tudi na ostalih poljih dela, kot na primer na polju kulturne prosvetnega dela, predvojaške vzgoje in ostalega, so doseženi v tem času lepi uspehi.

Brigada je tudi že proglasila svoje prve udarnike. Deset jih je: Koljač Emil, Kučan Karel, Kramar Mirko, Dvorjak Franc, Polenc Terezija, Pučko Franc, Kiselač Karel, Genc Avgust, Stefanec Jože, Čalnik Vlado.

Bojan je vedel, za kaj dela. Za plan, za resnico, za srečo bodočih rodov za dobrobit vseh. Sedaj je čutil še nekaj več. Čutil je, da bo v tej sreči tudi njegova lastna sreča.

Drobnih pisem, ki jih je pisala Desanka, pa je bilo vedno več.

Prišlo je vroče poletje. Ob prazniku Prvega maja je bil Bojan že vdružil v zlagšen za udarnika. Priznanje je sprejel molče, a z neprikritim ponosom, v katerem je vrela velika objuba brez besed. Vsakdo je vedel: Bojan bo odslej delal še bolj.

Vroč avgust. Tisoče in tisoče delovnih ljudi širom vse domovine je hitelo na letni oddih. Med njimi je bil tudi Bojan. Vleklo ga je na morje, na plavi Jadran. Čudovit svet se je odpiral pred njim. Rab, Zadar, Biograd, Šibenik, Split in še dalje proti jugu. V teh krajih še ni hodil, zato je bil letni oddih zanj prijetno potovanje, spoznavanje lepote naše zemlje. Med sto in sto ljudmi, ki so prav tako potovali na oddih v razne kraje, se je počutil eretnega, kot še nikjer. Tudi v tem je čutil priznanje za svoje delo.

Južna Dalmacija! Morje, široko morje, kakor daleč ti le seže oko. Sonce, dih južnih vetrov in pisana množica delovnih ljudi iz vseh krajev domovine. Od povsod so prišli Slovenci, Hrvati, bratje Srbi, iz Makedonije, Bosne. Črne gore, Vojvodine. Stinajst dni oddiha na morju. Človek čuti sproščenost, v kateri se nadiha moči in novih sil za nove podvige.

Dnevi so potekali hitro. Vsak dan so prihajali v dom oddiha novi ljudje, drugi pa so zopet odhajali. Tisti, ki so še

ostali, so spremljali do pristanišča one, ki so odhajali in tu zopet z veseljem sprejeli nove, ki so prispeli na oddih. Kot običajno vsako jutro, je tudi tisti-krat bil med množico pričakujočih na pomolu Bojan. Plisk sirene je odmeval preko pristanišča in velika, bela ladja je kot ogromen lahob zarezala valove v pristanišče. Še nekaj trenutkov in z ladje so vrgli vrvi. Čez mostiček so se vsi potniki. Opazujoč vrvenje na ladji bi kmalu obnemeli. Zapri je veke, spet odprl se potipal po glavi in neverjetno zmajal z glavom: »Bojan, sanjaš ali kaj?«

Pa niso bile sanje. V dolgi kači putnikov, ki se je valila iz krova navzdol po stopnicah preko mostička na pomol, je opazil znan obraz brigadirke Desanke. Ni mogel verjeti samemu sebi. In vendar je bilo res. Opazila ga je tudi ona. Obstala je pred njim, sedaj tudi sama v zadregi. Tako sta se gledala oba in brala drug drugemu začudenost iz obraza.

»Odkuda ti, ovde...?«

To je izdala s takim, prav nič brigadirki Desanki podobnim izrazom da se je Bojan zvonko zasmel.

»A ti, Desanka, odkod? No, zdravi se, glej! nepričakovano svidenje, dogovorjeno je v Beogradu. Še pomniš?«

Zdaj je še sama obračunala s presenečenjem, ki jo je doletelo ob tem čudnem in niti malo pričakovanim srečanju. Pogledala ga je in v tem pogledu je bilo rečeno vse.

Bojanu bi se kmalu zavrtelo v glavi. Zdelo se mu je, da je pred njim cel svet da je vse njegovo — in vendar, prav nič ne razume vsega tega.

Val množice ju je zanesel naprej.

»Desanka, poslušaj, priznati ti moram nekaj...«

Vinku Casarju

v spomin

(Ob šesti obletnici smrti)

Nasilno mobiliziran od madžarskih okupatorjev je bil poslan na sovjetsko fronto, odkoder je pobegnil k sovjetskimi partizanom in se v njihovih vrstah boril proti fašističnemu osvajaču. L. 1943 je padel zadet od sovražne kroglice.

Z dreves odpada ožoltlo listje,
selilke ptice v južno stran lete;
na okna trka hladen dež jesenski,
nad poljem trudno krožijo megle

Glavo naslonil sem na hladno šipo
s pogledom sem preropal vse poti,
kjer nekdanj sva v bodočnost pot iskala,
žarele v drznih upih so oči.

Se vem, kako si govoril bodreče,
kako ta svet krivic bo izgorel
in bomo stopali v srečnejšo dobo
v rokah bo naših novi svet zorel.

Takrat razsipala pomlad je cvetle,
večer je mehko poglad na zemljo,
pošastna, črna noč pa je razbila
vse mlade sanje s kruto nam roko.

Zdaj šestlji že odpade listje velo,
odkar je ugasnil blagi tvoj pogled;
prerokba tvoja se je izpolnila —
gradimo si srečnejši, boljši svet.

Županova Micka na soboškem odru

V soboto zvečer je v Murski Soboti nastopila igralska skupina mladinskega aktiva delavcev in nameščen-
cev državnih železnic iz Maribora z igro »Županova Micka«. Igralska skupina je žela vse priznanje gledalcev, še posebej pa zato, ker je pokazala veliko voljo v delu na kulturno-umetniškem polju, kar je vsekakor veliko, če vzamemo v obzir, da je ista mladina zelo zaposlena v produkciji, ki je najvažnejša naloga slehernega delavca.

Nekaj pomanjkljivosti je bilo opaziti pri posameznih vlogah in te so v glavnem pretiravanje; Anže bi moral n. pr. prikazati preprostega kmečkega fanta, a je vsled pretiravanja prikazal nerodnega kmetavzarja. Res lepo pa sta odigrala svoji vloge Micka in oče župan, ki sta nam prikazala pravi tip kmečkega človeka. Tudi ostali so dokaj dobro odigrali svoje vloge.

Vsekakor je treba pozdraviti njihov trud in še posebej njihovo voljo, prikazati to, kar so se naučili, tudi drugod in ne samo v kraju svojega dela. Naša mladina ima v tem primeru vzor dela in truda za dosego tistega, za čemer stremi mladinska organizacija.

Sirite „Ljudski glas“!

V zadregi je obstal in pričel trgati smolnat češarek dalmatinskega bora. Ona pa je zrla nanj razigrana in vesela, tako kot takrat ob tabornem ognju.

Pomagala mu je iz zadrege: »Ni treba. Bojan! Saj sama vem, kaj mi hočeš povedati! Čutim, srečna sem, doživljam sama isto kot ti...«

Pogledala ga je. V očeh ji je gorelo tisoč ognjev, svetlejših od onih, ki so goreli pred leti v useku na Lašvi.

Kakor da bi se vsa ta širina morja zrla v globino njenih oči; tako je to dekle — je pomislil Bojan in glasno nadaljeval:

»Vem, Desanka. Pa vendar, pusti, daj, da ti povem, kar hočem.«

Pomolčal je za trenutek.

»Desanka, sama si dejala takrat, ko sva se videla zadnjič, da se lahko srečava tudi kje drugje in ne le v mislih na skupno delo, ne le v veličastnem boju za srečo nas vseh. Zdi se mi, Desanka, da sva se našla končno tam kjer je tudi sreča — nama namenjena; svetla sreča za naju, v tej veliki sreči vseh naših ljudi.«

Zmanjkalo mu je besed, da je ponovno začel trgati lepljivi borov plod.

»Odkar sem te srečal ob tabornem ognju, tam, v useki pri Lašvi nisem nehal misliti nate. Vzljudil sem te, Desanka, in to tako, kot ljubim to veliko življenje, ki polje v naših žilah.«

Vrge je borov češarek v morje. Na modri vodni gladini so pričeli krožiti mali a vse bolj in bolj rastoči valčki, ki so se širili nekam v neskončnost v nedogled.

V borovih nasadih ob obrežju pa je zašumelo. Iz krošnje v krošnjo je poletele razkrita skrivnost: povest o veliki sreči dveh ljudi.

Bora Vilnik

Srečanje

(Nadaljevanje in konec)

V tistih dneh se je večkrat in na dolgo govorjaval z Desanko. Tako mnogo sta si imela povedati. Obujala sta spomine na progo in teh je bilo veliko. Desankino pripovedovanje je bilo še vedno tako otroško zaupljivo, vendar pa resno in jedrnat, kot nekoč v brigadi. Še vedno je nosila bujne črne lase, spletene v kite in še vedno ee je tako preterno smejala. Drugače se ni spremenila prav nič. Vsaj Bojan je sodil tako. Le v očeh ji je plamtel nekaj novega. Žarelo je kot velik ogenj, ki ga ni mogoče ugasi ti. Te ogenj v Desankinih zenicah je bil odraz njene silne volje, s katero je povsod zmagovala in tako zelo ljubila življenje.

Dnevi kongresa so potekali kaj kmalu. Prišla je vrnitev domov.

Razšli se bomo vsi, kdo ve, kdaj se bomo še srečali. Ostal bo le spomin, velik in svetel. In lep kot vsi dosedanj. Bojan je hotel izreči še nekaj, pa mu ni šlo. Prav za prav je vse hotel povedati malo drugače, preprosto in enostavno, pa mu nikakor ni šlo z jezika. Pogledal je Desanko in ona njega. Gledala ga je karajoče, resno, v očeh ji je iskrla mladost in neugnanost.

»Ni prav tako, Bojan? Ostaia bodo velika dela, ki smo jih že storili do kongresa in proslavljeni bodo dela in veliki podvigi, ki jih še bomo naredili. Razšli se bomo — pa vendar bomo skupaj ostali, tako kot smo bili vedno močni,

enotni in neomajni v vseh naših delih. In kdo ve, morda pa se še najdemo tudi kje drugje in ne le v mislih na skupno, veliko delo, s katerim ustvarjamo srečo in dobrobit vseh nas, vseh naših brigad.«

To je izgovorila tako lepo in tako toplo so sijale njene oči, da je Bojan v zadregi zardele.

»Na svidenje, Bojan, še se vidimo!«

»Desanka, jaz, jaz... nekaj bi ti rad povedal.«

»Na svidenje, Bojan, ni še čas. Spominjaj se Desanke in bodi zdrav!«

Naglo mu je stisnila roko in odbrcala.

V dlani mu je ostal droben, bel listič papirja. Na njem je bil naslov in droben pripis: »Mnogo, mnogo sem mislila nate. Mislija sem z radostjo in srečo.«

Toliko, da ni zavriskal.

Torej vendar! Desanka, brigadirka! Stekel je za odhajajočim vlakom. Z žarečim obrazom in vriskajočim srcem je vzkliknil ob vagonu, iz katerega je gledala Desanka, besedo, ki mu je že tako dolgo težila in vznemirjala misli. Desanka se je smejala raz okno vagona in mu mahala z roko. Obstal je. Ali ga je razumela, ali je slišala njegovo besedo?

Vlak je vozil vse hitreje in hitreje in se izgubil za ovinkom. Bojan je pogledal beli listič, se nasmehnil in stekel veselo nazaj.

Bojan se je vrnil v tovarno. Delal je s podvojeno silo in še nadalje prednjačil. Misel na Desanko je bila zdaj še lepša in večkrat se mu je zdelo, da stoji nekje v njegovi bližini, opazuje njegovo delo in ga vzpodbuja.

»Spominjaj se Desanke in bodi zdrav!«

Ob takih trenutkih se je vedno vedro nasmehnil in zagrabil za delo s tako močjo, da so se mu vsi čutili.

Palko Dolincec:

Njena prva pot

(Odlomek iz povesti)

Ko se je Marija prebudila, je bil še trden mrak. Jutro je bilo še daleč, čeprav so se prvi komaj vidni znaki prebujajočega se jutra že kazali na nebu. Vse-povsod je še kraljevala grobna tišina. Vedno živahno mesto je bilo še pogrezeno v spanje, ulica pod oknom je bila tiha in nema.

Prizgala je luč in pogledala na uro.

Tri Brez volje je obležala na postelji in se zazrla v strop. Do vlaka ima še dobre štiri ure časa. Zaprla je oči, hotela je še za trenutke zadremati. Po telesu je čutila še vedno utrujenost, toda zaspati ni mogla. Različne misli so se ji podile po glavi, da je bila kar omamljena od njih. Ko bi jih vsaj mogla razporediti! Poskušala je misliti na počitnice, ki so ji letos tako hitro minile, na pionirske kolonije ob morju, kjer je preživela med otroci nepozabne dni, toda spet in spet se je sredi vseh misli znašla tam nekje v vasi ob Muri, kjer bo odslej njen novi dom.

Marija je končala učiteljico in zdaj gre na svoje prvo službeno mesto, daleč stran od doma, nekam na deželo. Včeraj je skoraj cel dopoldan presedela pri zemljevidu iskala je Gancane, vas, kjer bo odslej delovala. Pregledala je Gorenjsko, Dolenjsko, Štajersko, toda vasi s tem imenom ni našla nikjer, čeprav je bila na zemljevidu zaznamovana vsaka malenkost. Postala je vsa izmučena in nervozna. Odrinila je zemljevid in se zazrla skozi okno na ulico, ki je živahno šumela. Šele čez čas se je spomnila, da so ji rekli, da se ta kraj nahaja nekje v Prekmurju. Spet se je sklonila na zemljevid in z nervozno kretnjo iskala po njem Gancani.

Vendar! Pokrajina je bila označena z zeleno barvo. Ravno Globoko se je oddahnila. Bala se je, da bi ne bila prišla kam v zakotno hribovsko vasico, kjer bi bila tako rekoč odrezana od sveta, kajti Marija je bila trdno prepričana, da je v takih vaseh še vedno vse po starem, da se ljudje na vse načine branijo novega časa in še vedno živijo svoje predojno življenje. Sicer tudi za ravninske vasi ni imela mnogo boljšega mnenja, vendar je bila prepričana, da je tja že prodrli novi čas in da se življenje čisto drugače razvija kakor po hribovskih vaseh, čeprav počasneje, kot bi si ona želela. O Prekmurju je vedela samo toliko, da je tam neka povsem drugačna pokrajina kakor ostale in da so tja v stari Jugoslaviji premeščali uradnike le kazenske. Vedela je, da je tam bogata ravnina, a kruha kljub temu primanjkuje. Spomnila se je, da je brala v neki knjigi o tej pokrajini: Nepriladna ravnina široke hlebe čiste, valuvine pšenična polja, v nebo kineči jasne dni.

Kdo je že tako onišal to pokrajino? Malešič Kranjec, Godina?

Ni se več spominjala.

Zložila je zemljevid in odprla kovčeg. Sicer si je pripravila vse potrebno za popoldne, toda še enkrat se je hotela prepričati, če ni kaj pozabila. Zdelo se ji je, da ima vse.

Stopila je na vrt, kjer je mama krpala nogavice. Vsedla se je poleg nje na klo-pico in ji zrla v razorani obraz. Dolgo jo je gledala, kakor da še ni nikdar videla tega zgrbančenega čela, na katerega so padali redki, beli lasje.

»Se še ata ni vrnil z dela?«

»Ne, ni ga še. Vsak čas mora priti.« Obmolknili sta. Marija jo je zvedavo opazovala. Kaj neki misli ta čas? Ali mar v duhu spremlja hčerko tja v neznan vas? Kdo ve! Je mar močnejše uganiti misli ljudi, tudi tistih, ki so ti najbližnji?

»Grem malo v park. Tako dolgočas mi je!«

Mati jo je pogledala, rekla pa ni ničesar.

Stopala je po ulici Ljubljana je žarela v zabajajočem soncu. Tok ljudi jo je potegnil za seboj. Brez volje se mu je vdala. Bila je kakor list, ki ga podi-jenski veter. Čudila se je sama sebi. Še nikdar ni bila taka. Srečal jo je znanec in pozdravil. Komaj slišno mu je odzdravila, da se je za začuden ozrl za njo.

Park je ni prav nič pomiril. Vsi ti ljudje, ki so posedali po klopicah in ki jih je srečavala, so se ji zdeli tuji. Na vseh teh obrazih je bil mir in zadovoljnost, njej pa je ravno tega primanjkovalo. Zakaj mora ravno ona zapustiti mesto in iti na deželo? Se bo li mogla sprijazniti z mirno vasico, s trdimi kmečkimi ljudmi in smrkavimi otroci?

Napotila se je proti domu. V srcu je čutila razdvojenost.

»Ne bom jedla,« je dejala, ko se je vrnila domov. »Ob petih me zbudite, da se pripravim za vlak.«

Vrgla se je na posteljo in vsa izmučena zaspala.

Marija je zamahnila z roko, kakor da hoče odločiti vse neprijetne misli. Vstala je in odprla okno. Val svežega zraka je planil v sobo in jo vso poživljal.

Ko jo je mati ob petih hotela poklicati, je že bila pripravljena na pot.

Vlak je vozil počasi proti Muri. »Takoj bomo v Prekmurju,« je dejal potnik, ki je sedel Mariji nasproti. »Ste morda od tam doma?« ga je vprašala.

»Ne, nisem, le tam službam. Doma sem pa iz Štajerske.«

»Tako neki čuden strah imam pred to deželo,« mu je zaupala. »Ko sem bila še otrok, sem slišala, da so govorili, da je tam nekakšna Sibirija.«

»To je le kleветanje,« ji je odgovoril. »Dežela je lepa in tudi ljudje niso slabi. Saj jih boste še sami najbolje spoznali. Prepričan sem, da vam bo vse tako ugajalo, da si sploh ne boste želeli vstran.«

Marija je gledala skozi okno. Povsod, kamor je seglo oko, sama ravnica. Njive so bile ozke, da se je takoj videlo, da kmetje niso bogati. Aida je ravno zorela, koruza pa je že kazala prve znake zorenja.

»Na tej postaji morate izstopiti,« ji je dejal sosed. »Takoj bomo tu.«

Vzela je kovčge in se pripravila za izstop.

Vlak je vozil počasneje in končno obstal.

»Beltinci!« je slišala klicati spreved-nika.

Neodločno je obstala na peronu. Morala bo nekoga vprašati za pot. Morda je vas še daleč in sama bi jo težko našla. Mimo je prišel možakar z bičem v rokah. Te ga bo vprašala.

Palko Dolincec:

Verina skrivnost

Ko se je Maučecova Vera vrnila iz bolnice, je bila zgodnja pomlad. Drevice je poginjalo bresje, po vrtovih in sadovnjakih pa so že cvetele prve črešnje. Zrak je bil mehak in pomladno toplec. Deča so že hodila bosa, po travnikih se je začela spet past žužna. Gozdovi, ki so bili do nedavnega mrtvaško tihi, so ozivel. Pticija pesem se je začela oglašati iz njih.

Vera je sedela na klopi na podstenju in nastavila ožolteli obraz soncu, ki je bilo mehko kot ljubeča materina roka. Roke je prekrizala preko grudi in s polzaprtimi očmi strmela na pašnik, kjer so otroci pasli krave in se igrali. Bili so to sosedovi otroci. Vera svojih ni imela. Sicer je rodila že dvakrat, toda noben ni ostal pri življenju. Prvi ji je umrl takoj nekaj ur po porodu, drugi pa ni niti za-

»V Gancane greste? Potem se pa lahko peljete z menoj. Jaz sem ravno od tam doma. Sina sem pripeljal na kolodvor,« ji je hitel pripovedovati možakar. »Malo vam bo sicer nerodno na kmečkem vozu, toda boljše je že kot peš. Ali greste iz mesta?«

»Da, iz Ljubljane. Tu bom učiteljica.« »Aha, tako,« takol Sem si kar mislil. Pri nas se vam že ne bo slabo godilo. Možakar je vso pot govoril. Videlo se je, da mu besed hitro ne zmanjka. Pripovedoval ji je o sinu, ki tudi študira, o poljih, o ljudeh, o vsem.

Privzila sta v vas vso zakrito s sadnim drevjem. Hiše so bile majhne, toda že na zunaj se je videlo, da so snažne. Mariji se je začel jasni obraz.

»Je še daleč do šole?« je vprašala možakarja, ki je nekam utihnil.

»Takoj bova tam. Na koncu vasi je ob državni cesti. Vas bom kar tja odpeljal.« Kmalu sta privzila do velikega sivega poslopja. Na vrtu so se igrali otroci. Ko so zagledali, da se je voz pred šolo ustavil, so zvedavo prišli zraven. Čez vrt je prihajal mož v razpeti srajci in s podvihanimi rokavi.

»Tovariš upravitelj, novo učiteljico sem vam pripeljal.«

»Res? Me kar veseli.«

Podal ji je roko in ji pomagal stopiti z voza.

»Sem vas že nestrpno pričakoval. Veste, z ženo sva sama, otrok pa je precej. Ravno prav prihajate.«

Možakar se je obrnil z vozom in na Marijino vprašanje, koliko mu dolguje, je le zamahnil z roko. Pozdravil je in pogljal konje.

»Vam bom kar takoj pokazal sobo,« je dejal upravitelj. »Si boste lahko kar takoj uredili.«

Odprl je neka vrata in odločil kovčeg. »Tako, tukaj boste stanovali. Sedaj pa oprostite. Grem povedat ženi, da ste prišli, da bo pripravila južino.«

Marija se je razgledala po sobici. Sobica je bila sicer majhna, toda svetla. Okno je gledalo na cesto. Bila je kar zadovoljna.

Na hodniku se je zaslišal šenet, nato pa je nekdo boječe potrkal na vrata.

»Napreji!«

Nihče ni vstopil. Odprla je vrata. Na pragu so stali otroci, ki jih je prej videla na vrtu. V rokah so imeli rože in se plaho stiskali drug k drugemu.

»Tovarišica, te rože smo vam prinesli!«

Tiščali so pred njo šorke rož.

»Kako ste vi pridni,« jim je dejala in jih pobožala po lasih. Na lica ji je legel rahel nasmeh.

»Ne bo tako strašno pusto, kot sem se bala,« si je mislila, »le živeti se bo treba. Le kako sem mogla biti tako plaha?«

Dvignila je najmlajšega otroka in ga poljubila na čelo. Otroci jo je ves začuden pogledali, nato pa se ji je nasmehnil.

Naenkrat se je Marija začutila srečno, tako neizmerno srečno.

zapregel konja in se odpeljal po babico. Dva dni se je Vera mučila v porodnih bolečinah, toda roditi ni mogla in babica jo je napotila v bolnico, kjer so ji izrezali iz telesa otroka, ki ga je tako težko pričakovala. In tisti dan so se ji podrla vse sanje, zdelo se je, da se sama sebi uboga kakor še nikoli. Bila je drevo, ki je cvetelo, toda sadu ni prineslo.

Vera se je zganila na klopi in zamahnila z roko, kakor da hoče pregnati vse temne misli, ki ji neprestano silijo v glavo.

Zurta je prihajal mož Karč. Na čevlje se mu je lepila rumena ilovica in tudi rok se je držala. Opral si je roke o korito in stopil k Veti.

»Tako, Vera, prekopal sem vrt. Sedaj moram samo zasaditi solato.«

»Siromah, koliko se moraš mučiti,« mu je dejala.

»Nič zato, Vera, saj boš kmalu ozdravela in takrat bo spet vse dobro.«

Vsedel se je do nje na klopi in ji rahlo pobožal roko. Čutil je, da ji je roka zadržeta.

»Karč, ali si jezen name?« je zasepe-tala.

»Zakaj pa, Vera?«

»Zato, ker ti že drugič nisem mogla dati otroka.«

Grenko se je nasmehnil.

»Pusti to, saj nisi ti tega kriva. Spet boš zdrava in spet boš rodila. Tudi našo hišo bo ozemirjal otroški rok.«

»Karč!«

Hotela je nekaj reči, toda beseda ji je zamrla na ustnicah. Ugriznila se je v jezik.

»Kaj hočeš, Vera?«

»V sobo bi rada.«

Podal ji je roko, da je laže hodila in jo kakor otroka peljal v sobo, kjer je sedla na posteljo. Zasmehla se je v cvetlice na oknu, kakor da pri njih išče pomoči iz mučnega položaja.

Karč je stal sredi sobe in jo začuden opazoval. Odkar se je vrnila iz bolnice, še ni bila nikdar tako čudna kot danes. Nekaj jo je težilo, toda ni mu hotela razodeti kaj.

»Se kaj potrebuješ, Vera?«

Njegov glas je bil mehkejši kot še nikoli. »Ne, nič ne potrebujem. Le pojdi, če imaš še kakšno delo.«

Še enkrat se je ozrl po njej, kakor bi ji hotel z obraza brati, če še kaj potrebuje, nato je rahlo odšel skozi vrata.

Ko so se za Karčjem zaprla vrata, se je Vera vrgla na posteljo in krčevito zafokala. Bel vzglavnik je bil v trenutku ves moker od solz.

»Siromah,« je hipala. »Še vedno napa, da bova nekoč imela otroke. Toda tega ne bo, ne, tega ne bo.«

Tisto naistrašnejšo skrivnost, ki ji je težila srce, mu še ni razodela, da ne bo mogla nikdar več roditi. Kako bi mu mogla to tako na lemem razodeti? Prepričani udarci bi bil zani. Naj še živi o uni, da bo postal oče, naj še živi! Se preveč hitro bo izvedel kruto resnico, ki se ne da zadržati.

Ko bo Vera ozdravela, mu bo povedala.

Zunaj je zabajalo sonce. Poslednji žarek je nahožal klobčje na oknu, nato je izginil tudi on. Nebie na cesti so se še igrali otroci. Razločno je slišala njihovo brebo.

»Čisto hitro,« je usnila Vera. Obrnila je pogled od okna in brez misli zadržala vstop.

Mrah je začel prepletati že itak poltemno sobo.

Milijon delavcev stavka v ZDA

New York, 11. oktobra. — Okrog milijon delavcev tekstilarske in rudarske industrije nadaljuje s stavko, zahtevajoč zboljšanje življenjskih pogojev. Včeraj je bilo službeno objavljeno, da bo vlada ZDA podvela nove poizkuse za zadušitev stavke delavcev tekstilarske industrije. Kljub temu so postavili stavkajoči nove stroške okrog lovarn v katerih je bila proglajena stavka (Tanjug).

Ki bi se razlikovalo od življenja kmetov in sploh od vsakega življenja. Ona ni bila vajena mirnega življenja na krpici zemlje, toda njena starost in zahte ala umirjenosti in tišega življenja, kot ga je preživljala doslej. Temu življenju se ne bi nikdar privadila — to je Feri dobro vedel, to je vedela tudi sama — toda hotela se je prilagoditi zahtevam let in hotela je do tega prvesti tudi Ferija. Zdal se je vse to spremenilo. Do go je premišljeval o tem življenju in doigo je pripravljala nanj, kovala je načrte, a zdaj je obstala pred praznino.

»Kaj naj storim sama?«

Beseda je zazvenela boleče, videlo se je, da se je oslanjala na svojega sina in da je računala z njim — s svojim poslušnim snčkom ki je vedno storil to, kar si je želela.

Feri jo je razumel, zato mu je bilo tem težko povedati, kar je povedati hotel in kar povedati mora.

Mojčala sta. Molčanje je bilo mučno in Feri ni vedel, kaj bi. Sili se je k temu, da bi povedal, kar koli. Nekaj vselega prijetnega, da bi zabrisal resnost in odločnost tistega, kar mora izreči. Toda besede ni našel.

Mojčala sta.

Zidna ura je monotonno odbijala čas. Skozi okno se je pričakuječe zagledala tema. Petrolejka je mirno plamtelala. Senca so mirno obvslele na stenah. Čas je potekal počasi in tako tiho je bilo, tako domače in obenem tuje. Feri ni bil vajen tega. Privadil se je mestnega hrume-nja, privadil se je ropota v tovarni, živahne družbe delavcev, smeha in pesmi. »Mati, ali ni tukaj dolgočasno? Jaz si predstavljam življenje živahno, včasih celo hrupno. Vem, da si vajena takega

Gasilska četa Andrejci pri delu na melioracijah

Pred tednom požarne varnosti je na pobudo poveljnika prostovoljne gasilske čete Andrejci tov. Karla Lanjščka in tajnika tov. Lutar Aleksandra organizirana brigada frontovcev in mladine iz vrst gasilcev, in ta brigada je šla na gradnjo kanala Ledava—Mura. Šli so prvič prvega oktobra. Zbralo se jih je dvajset članov gasilske čete, a tam se je priključilo osem članov LMS-a. Brigada se je lotila dela z velikim veseljem in je dnevno normo presegla s 40 odst. Vsekar je to pomemben uspeh članov prostovoljne gasilske čete in obenem lep primer sovaščanov, kako je treba delati, da se izpolni obveze in naloge, ki jih pred članstvo postavlja Fronta in ostale masovne organizacije.

OBJAVE

V zvezi z odrebo v Uradnem listu FLRJ št. 83 o obveznem zbiranju odpadkov papirja ter objav v dnevnem časopisu obveščamo vse ustanove, podjetja, urade itd., da se odpadki papirja sprejemajo dnevno od 7—15 ure v skladišču »Odpad, Maribor, Dravska ul. 12 in to prosto« takojšnjemu plačilu. Izven Maribora se sprejema papir pod istimi pogoji v okolici, in sicer: cesta št. 31,

»Odpad, Murska Sobota, Lendavska Gornja Radgona: okrajna zbiralnica »Odpada, Ljutomer: okrajna zbiralnica »Odpada, Dolnja Lendava: okrajna zbiralnica »Odnada«

Fizkultura

Sobota (ml.) : Branik (ml.) 3:1 (1:0)

V nedeljo, dne 9. oktobra 1949, je bila v Mariboru odigrana kvalifikacijska nogometna tekma za vstop v slovensko ligo, ki se je končala z zasluženjo zmago Sobote.

Mladi Sobočani so pokazali hitro in požrvalno igrjo, kakor tudi s premišljenimi akcijami presenetili 300 gledalcev. Mladini Sobote se je poznalo, da je bilo moštvo ojačeno z Norčičem II.

Ker je žoga v začetku igre valovala iz polja v polje, je levemu krilu Kulčaru uspelo v 29. minuti prvega polčasa dovesti Sobočane v vodstvo z 1:0.

Drugi polčas je bila mladina Sobote v premoči ter je po srednjem napadalcu Sapoču v 5. min. povišala rezultat na 2:0. Kar se je še pričakovalo, se je tudi zgodilo. Po kombinaciji Norčič II — Sečko II. je najmlajši in najbolji poštvovalni igralec Sečko II. poslal z volejem žogo v gol 3:0.

Častni gol za Branik je dosegel Črepiček v 23. minuti drugega polčasa 3:1.

V moštvi Sobote ni bilo slabega mesta razen srednjega napadalca, ki se po daljšem odmoru ni znašel.

Stanje tabele je sledeče:

Kladivar	3	2	0	1	4:3	4
Sobota	2	1	0	1	3:2	2
Branik	3	1	0	2	4:6	2

MARIBOR : SOBOTA 2:0

V nedeljo, dne 9. oktobra sta se srečali na soboškem igrišču mladinski moštvi delavcev državnih železnic Maribor in mladine Murske Sobote, ki sta končali nogometno tekmo z rezultatom 2:0 v korist Sobote.

Mladinsko moštvo iz Maribora je pokazalo tehnično uvežbanost in dobro kombinacijo, toda soboško moštvo je bilo bolj borbeno in vztrajno in prav svoji napadalnosti ima zahvaliti zmago.

življenja... Ali ne bi bilo boljše živeti med ljudmi, v skupnosti, v zadrugi?«

»Ne!« se je odrgalo iz Jule.

Feri je pričakoval to. Vedel je, da je to zakoreninjeno v njej in se ji ne bo dalo ničesar dopovedati. Pa je vseeno dejal:

»Bojše bo tako. Tam veš, da delaš na svojem in manj skrbiš imaš z opremo, a potekalo bolj živahno.«

»Ne...« je vnovič jeknilo iz Jule.

Štirinajst dni je minilo in Feri je bil skoraj vesel, da je prišel čas vrnitve. Pomlad je prišla topla prigravati. Sicer ni bila to koledarska pomlad, vendar je bilo v prirodi že vse pomladanje. Na zadrugihi poljih so že pričeli s delom. Po kmetijah so se komaj k delu pripravljali. Lapaša je opazoval življenje v koči Jule in Ferija in se smejal. Slutil je, da bo tako kot je predvideval. In res je bilo. Jula je prišla sama. Feri je takrat že odrinil. Rekel je, da pride čez eno leto, Jula pa je vložila zemljo v zadrugo, sama pa ostala pri sklepu, katerega je Lapaša že povedala. Ostala bo sama svoja in šla po svetu. Ostala bo varašanka.

»Premislila si boš in prideš k nam,« je dejal Lapaša. »Mi te sprejmemo kadar prideš.«

Jula pa je molčala, kljub vsemu ji je bilo težko oditi. Pa je šla. Lapaša je gledal za njo in prav tako molčal. Videl je, da so se ostanki starega v človeku, ki ga uklepajo in mu ne pustijo zaživeti tako, kot to terja današnji čas. Jula bo tavalala; morda eno leto, morda še več, videla bo kako živijo drugod in kakšno je to življenje in se bo vrnila in sama tako zaživela.

Venčeslav Dolincec:

Varašanka Jula

(Nadaljevanje in konec)

»Pivar pa, ki vama bo pomagal zdaj s tem, zdaj z onim, pa bo na vajin način lepo živel. Premislila malo!«

»Rekla sem ti že, da pri meni ne boš nič opravil,« mu je vsa jezna odgovorila. »Ne grem v zadrugo pa konec! Pa tudi s tem cvekanjem mi več ne prihaja v mojo hišo.«

Jula je bila razdražena kakor osa. Kaj vse si ne zmišlja ta Lapaša! Le kako morajo biti ljudje tako neumni, da verjamejo temu cvekanju. Skoda, da Ferija ni doma, on bi mu že drugače odgovoril.

Sneg se ni popolnoma skopnel, ko je Feri nekaj časa potrkal na okno. Jula mu je hčela vsa vesela odprati. Pripovedovala mu je, kako jo je hotel Lapaša zvabiti v zadrugo, in kako ga je odpravila. Tudi, ki je jedel juho, jo je molče poslušal. Bil je nenavadno tih, sploh se ni vmešal v njeno pripovedovanje. Jula je postala radovedna, kaj neki se godi v njem.

»Ali bova zdaj začela gospodariti?« ga je vprašala, ko je odrinil, krožnik.

Skomignil je z rameni. Prizgal si je cigareto in gledal v plavi dim, kot da namerava nekaj povedati in zdaj preneha, kako bo to povedal Jula je

opazila, da to ni več tisti Feri, katerega je pričakovala, da se v tem Feriju nekaj dogaja, česar ona ne more razumeti.

»Trdna morava biti na svoji zemlji,« je oklevaječe dejala, ker ni vedela, kako ji bo odgovoril. »Trdna morava biti,« je neodločno ponovila. »Da naju ne izpodrinejo s te zemlje... Vsi sidi jo v zadrugo... Jaz nočem v zadrugo, ker potem ne bom več svoja.«

Zadnji stavek je zazvenel nesumno in vendar je bilo čutili iz njega tisto potepuško žilico, ki je vedno naganjala Julo po svetu in ji ni dala nikjer miru. Jula je bila vedno taka. Nikdar nikogar ni priznavala nad seboj. Tudi zemlja jo je vezala. Zato se je toliko oslanjala na Ferija, saj je računala s tem, da bo Feri prišel gospodariti in ona mu bo samo pomagala, prosta pa bo vseeno. Toda Feri je bil njene krvi. Vabil ga je svet, neznana mesta in bogato življenje. To-liko novega je bilo povsod in še več je hotel videti in spoznati.

O tem je premišljeval. Njegov pogled je bil globok, svetel in poln hotenja. Toliko moči je čutil v sebi, da se mu je zdelo, da je nikdar ne bo dovolj izkoristil; sploh pa tukaj na tej krpici zemlje. Njega čaka v tovarni mnogo več. Tovarna ga veže, življenje kolektivna je njegovo življenje in v tem življenju je toliko poti!

»Kupila si bova vse kar nama primanjkuje,« je nadaljevala Jula. »n pride, bova svoje novo življenje... Življenje bo samo najino.«

»Ne! Življenje ni samo najino. Najino življenje ni samo našino,« je tiho a odločno spregovoril Feri. »V moje življenje posega življenje drugih in moje življenje je del življenja vseh, ki jih poznam; morda tudi tistih, ki jih ne poznam.«